

A dramai írók egyesülete viszálykodásban áll a Gymnase dramatique igazgatójával, miszerint minden darabjaikat visszavevék, 's egyik sem ír újat számára, azon okból, mivel az igazgató vonakodott az egyesülettel eddig tartott 's most lejárt szerződést ugyanazon feltételek mellett megújítani. E szerződés igen kedvező a dramai költőkre nézve, mert szerinte a költő, darabjának minden adatásakor tizennégy szátulit kap, — első 's második adatáskor 50 beléptijegyről szabadon rendelkezhetik, 's folyvást szabad belépte van a színházba. Az igazgató tehát régi írók műveit szedi elő, 's azokkal csődíti a kíváncsi közönséget.

Lichnowszky hg. Toulonba érkezett, de a fregátot elhagynia nem volt szabad; világos parancs következtében francia földön mulatása nem engedtetik meg.

Páris, sept. 15. Most a J. des Débats is kezd szólni a poroszországi választottak egybehívásáról, mit nem annyira lépésnek tekint képviselői alkotmányhoz, mint inkább eszköznek a birodalom hasonneműtlen alkatórészeinek nagyobb statussegységgé olvasztására, mi által magának a királyi tekintélynek megerősítése czéloztatik. — Most, midőn Spanyolország és Belgium közt kereskedési viszony jó szőnyegre, ismét híre van a Fülöp-szigetek eladásának, mintha azokat Belgium meg akarná venni Spanyolországtól. De ez egészen valószínűtlen, mert Belgium nincs felkészülve illy távolra eső hajózásra, Spanyolhont pedig egy részről alaptörvénye, más részről nemzeti büszkesége gátolná olly egyezés kötésében, melly által integritása csorbulna.

Páris, sept. 16. Joinville hg. ma reggel óta Eu-ben van, 's ma este Aumale és Montpensier hgk. is oda visszatérnek. — A Courrier nagyon figyelembe ajánlja a népoktatás és az iskolatanítók ügyét, kiknek sorsán javítani mulhatlanul szükséges. Mert noha az elemi iskolák tartása 15—16 milliójába kerül a statusnak, még is 4000 községnél többnek nincs iskolája, 's a gyermekek egy harmada, főleg a lányok, minden oktatás hijával vannak. Az iskolatanítók nagyobb részének fizetése, 300 frankjával fölötte csekély, 's a kisdedovó intézetek is, jelesül a kézműiparos vidékeken több pártolást érdemelmének.

Egy párisi levelező Espartero felől úgy nyilatkozik, hogy bármint gáncsolják is tetteit, még is meg kell vallani, hogy ő az egyetlen férfiú, ki az egykor olly virágzó Spanyolországot jelen tespedéséből kirántsa; kereskedési politikája legalább oda irányul, hogy Spanyolhont önállóvá tegye, 's az angol befolyástól lassankint megszabadítsa. — Ugyanazon levelező jósolja, hogy kormányzósági ország-lás esetén Franciaországra kétségtelenül nagy zivatar fog vonulni, főleg Anglia részéről, melyet Lajos Fülöp hiába erőlködik előlegesen megengesztelni, mert Anglia nem személyek, hanem ügyek ellen harcol.

Spanyolország. Egy madridi levelező illy értelemben ír sept. 1-jéről. Ma jár végre a második év, hogy egy hálátlan lázadó tömeg, melyet Espartero 's angol pénz izgatott fel, forradalmi torzjátékot adott, melly Espartero nélkül 's Krisztina királyné nagyobb szilárdsága mellett, egészen eredménytelen leendett. Vérontás kimélése tekintetéből Krisztina önként számkiveté magát, 's mi lön következése? Spanyolország súlyosabb kényuraság alatt nyög, mint bármikor; minden osztályok nyomorusága véghetetlen, 's csak azon kevesek, kik akkor a lázadást támaszták, millionyi polgártársuk rovására úsznak bőségben. Ama szerencsétlen nap évforduló ünnepét ma tartották, ám hogyan? Majd senki sem mutatkozott a város azon részeiben, hol a katonaság sorai állottak, sem azon utcákon, mellyeken az ayuntamiento menete átvonult. Tudnivaló, hogy a templomban Te Deumot énekelték. Legfelebb is néhány családtag jelent meg, a kedvelt rokont a díszmenet közt bámulandó. Szokása ellen igen komoly sőt borús tekintete volt Esparteronak. Az egészet meghódított helyhez leheté hasonlítani, hol az ellenség diadalünnepét ül. E hasonlítás épen nem túlzott, — legalább illy benyomást tőn, midőn a győzőken kívül senkit sem leheté az ünnepen látni. Meg volt parancsolva a házak díszítése és kivilágítása, ámde ott, hol nem állott katonaság, senki sem ügyelt a parancsra, kivévén néhány határozottan kormánypártit.

Madrid, sept. 4. Jelen helyzetünket az uralkodó párt maga is kétségbeesettnek ismeri; mint fog

ez végződni! Catalonia gyárait egymásután bezárják, Zurbano folyvást zsarnokoskodik, 's a factiosusok még sem gyérülnek. Mancha, Uj-castilia, Andalusiában, sőt Madrid közelében is 12—40 emberből álló csapatok jelennek meg, mellyeket a kormány nem bir megzabolázni, — 's ha ez így tart tovább is, már a kapu elibe sem mehetni biztosan. A kormány mind a mellett is folytatja üldözését monarchicus-párti gyöngé ellenei ellen. A moderospárt 130 legbefolyásosabb tagját folytonosan veszi körül a kémekek egész serege; a fekete lajstromon legfelül Carrasco híres követ van feljegyezve, azután az ő színebeli hírlapszerkesztők. Sokkal veszélyesebb a jelen hatalomtartókra nézve, mint ellenpártjok, saját pártjok szakadása; mert exaltált párt tulajdonkép már nem is létezik, hanem vannak ayacuchos, doceanistas, septemberiek, coalitionisták, republicanusok 's még hús egyébféle factio.

A Benicarloban történt esetet az „Eco“ teljes-séggel politikai jelentőség nélkülök mondja, de ez nem látszik egyezni a kormány részéről ellene intézett erőteljes rendszabályokkal. — A bikaviadalok ismét napi rendre kerülnek, Valencia, Bilbao, Pampilonában 's a déli vidékeken. Vitorianban sept. 6-án a nép legalsóbb osztályából hat asszonyszemély is lépett a viadaltérre, kiket a nézőség pisszegéssel 's kiáltozással fogadott, 's csak miután ügyességök 's bátorságuknak szembetűnő jeleit adák, nyertek helyeslést a sokaság részéről. — Zurbano igen találékony a büntetés nemeiben: egy fiatal nőszemélynek, kit a csempészetten kaptak, hajait leborotváltatá, és azután szabadon ereszté.

Portugallia. Lissabonból, sept. 5-ig terjednek a hírek. A kormány még folyvást nagy pénzzavarban volt. Egy gazdag brazilai ajánkozott, hogy úgyszólván magában Oportóban is szerzend össze 100,000 font sterlinget, 's azokat jutányos föltételek mellett előlegezendi. A finczminiszter ismételve kijelenté lemondási szándékát, hacsak a szükséges pénzeket kézhez nem kapja, hogy minden követelésnek eleget tegyen. A Spanyolországgal komoly viszálykodásokat illető hírek megszüntek. Ujabb összeküvést említenek, mellyben septembriszták és miguelisták részesek. Egy hírlap megnevezett egy házat Campolide külvárosban, hol éji gyülekezetek tartatnak, mellyeken cortestagok, katonatisztek, sőt egy tábornagy is részt vesznek.

Svédhon és Norvegia. Christiania, sept. 6. A storthing tegnap vette tárgyalás alá az alkotmányi bizottság tudósítását az alaptörvényen teendő változtatást illető javaslatok felett. A királyi indítvány egy absolut veto tárgyában ismét elvetetett, ugy szinte az is, hogy idegenek honosítására királyi megerősítés is kívántassék. Amaz absolut vetot már több év óta ismételve, de mindig süker nélkül, kéri a kormány, melly szerint föltétlenül megakadályozhatná a király tiltó szava valami törvény létesítését, — holott most, mint tudva van, mit a Rendek kétszer elfogadtak, 's a királytól kétszer eltiltatott, ha azt harmadszor is elfogadják, szükségkép törvénynyé kell emelni.

Délamerika. Buenos-Ayresből érkezett, jul. 1-jeig terjedő újságok szerint Montevideóban erősen készültek Rosas leendő megtámadása vizsaverésére, de igen kétségesnek mutatkozott, soká fogná e még Rivera pártja a felsőbbbséget gyakorolhatni. Banda Oriental keleti martjain Leopoldina Rosa nevű hajó 270 baski kiköltözővel törést szenvedett, kik közül 200, a kapitány, 's a legénység egy része elveszett.

A Time snak egy magán levelezője Montevideoból jul. 11-éről bizonyos hírül említi, hogy Chili háborút üzent Buenos Ayresnek, de okát ennek nem adja.

Mexico. A J. des Débats hasábjain ujjal felmerül ama régi gondolat, hogy Mexicót monarchiává kell változtatni, vagyis, mi ugyan nyilván nem mondatik, de kétségtelenül amaz eszmében rejlik, hogy egy Bourbon-herczeg számára ott trónt kellene alkotni. Ezen gondolat föllelelítésesül szolgált a mexicói Gu tier rez Estradanak, ki most száműzetve él Európában, e kérdést taglaló röpirata. 'S így a francia udvari organum fejtegeti, mikép Santa Ana, vagy bármi katonai főnök kormányzása nem lehet egyéb mint „eltakart dictatorság“, 's hogy

menekülés a „demagogicus chaos, és parlamenti anarchia“ból nem „republicai agrémében, hanem csupán 's egyedül mérsékelt monarchiában“ keresendő. Ha a mexicoiak vonakodnak e lépéstől, úgy országuk függetlenségét, sőt nemzeti létüket veszítik, 's nincs messze azon nap, midőn az amerikai unio csillagos lobogója lengend a nemzeti palotán, 's a mexicoi hasonlíthatlan főegyház protestans templom-ma fog átváltozni.

Északamerikai egyesült statusok.

A sept. 14-eki Standard második kiadása azon fontos hirt közli, hogy Anglia 's Északamerika közt, a határkérdés 's más viszálypontok kiegyenlítésére kötött egyezést a törvényhozó gyűlés már megerősítette. A megerősítés Washingtonban úgynevezett végrehajtó ülésben ment véghez 's pedig 39 szótöbbséggel 9 ellen. Napját sietségében elfeledé a Standard említeni, de az egyezés maga aug. 9-én költ. Az angolokra háruló fő nyereség az északkeleti határra nézve az, hogy ezentúl zavartalanul birandják a nagy katonai utat, melly Canadát a többi tartományokkal összeköti; Északamerikára nézve pedig legnagyobb haszon az, hogy a St. John folyón 's mellékfolyamain szabadon hajózhak. Ezenfelül a szerződés arra vonatkozó határozatokat is tartalmaz, hogy az afrikai partokon a rabszolga kereskedés sikereseben elnyomassék. Mindkét hatalmasság legalább is 80 álgú erejű hajócsapatot tartand ott, mellyek mindegyike illető kormánya utasításait fentartani bírja. Ezen szerződés a kötés napjától számítva öt évig maradand erőben, 's még azontúl is mindaddig, míg valamelyik fél annak megszüntetését nyilván kívánandja. A szerződés kiterjed azonfelül bűnösök kölcsönös kiadására, u. m. gyilkosok, gyűjtogatók, tengeri rablók, pénzhamisítók, bankjegy-csinálókra, — de politikai vétkekről nincs szó. — Az egyesült statusok álló hadserege egy új 's a congressustól elfogadott törvény szerint a pattantyusságot 's tisztí kart is bele tudva — 9000 embert teend, tehát 3500 emberrel kevesbítettett. — Canadaban csendzavarások történtek, de mellyek nem politikai természetűek, hanem egyedül a dolgozó osztályoknak ott is uralkodó inségéből vették származásukat.

Ujabb fontos hír (sept. 1.) az, hogy a tariffa-billt a congressus elfogadta az elosztási záradék nélkül, de csak egy szó többségével; e szerint tehát Tyler elnök csakugyan győzött akarattal a whigek ellen. — A congressus december első hétfő-jeig elhalasztatott.

Vegyes közlések.

— Hamburgban a házbérszarlás van most napi renden; 's pedig nem a gazdagok nyúzzák a szegényebbeket, hanem e házbérszorsók a sajátképeni középrendből valók, melly ott az előkelő polgárok 's a kézművesek közt képez osztályt.

— Milosch hg. Weimarból útját Frankfurt felé folytatá. A weimari udvar kitüntetett figyelemmel fogadá a nevezetes vendéget.

— A göttingai egyetemenél jövő iskolai évre 99 tanító 199 tárgy-előadást hirdet. A többek közt Foe-gel tanár a vámegegyületről is fog felolvasásokat tartani.

— Szászországi Oschatz városában 10 óra alatt 200 ház lön lángok martalékává. A rémulés olly nagy volt, hogy az emberek mit sem gondoltak jószágaik megmentésével, hanem csak életüket siettek menteni; mind a mellett is két emberélet lett a tűz áldozatjává.

— A Mainzban sept. 12-kén megnyitott összes némethoni iparműkiállítás 20 teremtel tölt el, 's a be-küldők száma 700ra megy. Würtemberg 's Hessen nagyherczegség aránylag legtöbb tárgyat küldött.

— Görögország évi bevételeinek összehasonlításából kiviláglik, hogy azok 1836-tól 1840-ig éven-kint egy millió drachmával szaporodtak.

— Francia poroszok ismét megsérték a schweizi határt, azt egy szökevény üldözésében átlépve, kit el is fogtak. A kormány ez ellen szót emelend.

Szerkesztő: Sze n v e y J ó z s e f.